

Toneelgroep Maastricht

Toch lachen om treurige *Oom Wanja*

CULTUUR & MEDIA // 14

BEN VAN DUIN

Politieke onzekerheid helpt nieuw kabinet niet bij alle **uitdagingen**

BINNENLAND // 2-3

Oud-voetbalprofs over de kunst van het **'zuigen'** binnen de krijtlijnen

SPORT // 9

Loodzware mantels, hakjes en pruiken: afzien voor **Harry Potter**

CULTUUR & MEDIA // 12-13

Jeroen Spitzenberger als oom Wanja. BEN VAN DUIN

RECENSIE

Zeven acteurs die allemaal minstens een dikke, vette 8 verdienen: vier sterren voor *Oom Wanja*

Een prachtige maar ook lange lap tekst, zang die niet altijd even goed verstaanbaar is, maar bovénal zeven sterke acteurs die twee uur lang weten te imponeren in een subliem vormgegeven decor. Vier sterren voor *Oom Wanja* van Toneelgroep Maastricht.

Oom Wanja
Door: Toneelgroep Maastricht.
Gezien: Theater aan het Vrijthof
(22-2).
Nog te zien in: Weert (2-4), Kerkrade
(15-4), Venlo (23-4), Roermond
(30-4) en Sittard (15-5).
★★★★☆

MAASTRICHT
RONALD COLÉE

Weten dat je klem zit in je eigen leven, maar er niet aan willen, kunnen of durven ontsnappen. Dat is – heel kort door de bocht – waar *Oom Wanja* van Toneelgroep Maastricht over gaat. Na *De meeuw* (2022) en *De kersentuin* (2023) alweer het derde Anton Tsjechov-stuk waar regisseur Michel Sluysmans zich in heeft vastgebeten. Wanja (Jeroen Spitzenberger) runt het boerenbedrijf van zijn overleden zus Vera, samen met zijn nichtje Sonja (Myrthe Huber), om zijn zwager die professor in de

letteren is in de grote stad te ondersteunen. Als deze zwager (Jaap Spijkers) met zijn tweede vrouw Jelena (Wendell Jaspers) na zijn pensionering terugkeert naar het familiebedrijf, zorgt dat voor wanorde in hoofden en harten. Alle personages lijken te snakken naar een ander en beter leven, zonder enig initiatief daartoe te nemen. Ze verzoenen zich – zij het behoorlijk gefrustreerd – met hun lot en hunkeren liever naar de liefde dan dat ze haar ervaren.

Prachtige wijsheden

Omdat het origineel van Tsjechov dateert uit 1897 heeft Sluysmans schrijver Peer Wittenbols gevraagd *Oom Wanja* naar de geest van de Rus te herschrijven. Iets waar de Brabander met verve in is geslaagd. Hij overlaadt de acteurs met prachtige wijsheden ('Wie is tragischer? Hij die zijn verleden heeft opgeofferd of hij die zijn toekomst opoffert?'), rake oneliners ('Leven is een korte lichtflits in een eeuwigheid van duister') en humor ('Het ouderschap is niets voor mij. Alleen het idee al dat je eerst iemand moet leren praten voor je

er een gesprek mee kunt voeren'). Ofschoon *Oom Wanja* alles in zich herbergt om als publiek collectief in een depressie te raken, valt er in de twee uur durende voorstelling meer dan voldoende te lachen. Want ook na 130 jaar geldt nog steeds dat er geen gemakkelijker vermaak is dan leedvermaak. Het mooie van deze voorstelling is dat niet één personage onder een dikke, vette 8 presteert, al steekt een persoon er met zijn gevoel voor fysiek, mimiek en timing met kop en schouders bovenuit: Jan-Paul Buijs. De acteur uit De Bilt speelt huisarts Astrof, die kampt met een alcoholverslaving. Vooral

met de scène waarin hij lustgevoelens etaleert – aan de hand van de voorzetsels uit de derde of vierde naamval van de Duitse taal – krijgt Buijs de lachers op zijn hand, net als met de scène van de dronkemans-echo.

Niet meegezogen

Het is precies wat deze voorstelling nodig heeft om als toeschouwer niet meegezogen te worden in een poel van ellende, vol onbeantwoorde liefdes en toekomstverwachtingen. Omdat je zo ontzettend veel – ook mooie – woorden vol treurnis en mislukking over je heen krijgt gestort. Fraai omlijst

met sober en sfeervolle muziek, al is met name bij de gezongen nummers de tekst niet altijd even goed verstaanbaar.

De grootste kracht van deze *Oom Wanja*-versie schuilt daarom misschien wel in de momenten van stilte, de vormgeving en de plaatsing van de personages op het podium. Op verzoek van Sluysmans heeft ontwerper Michiel Voet een decor bedacht dat letterlijk de verstoorte menselijke verhoudingen voedt met een eveneens uit zijn verband gerukte inrichting, waaronder ministoeltjes en een reuzenzetel.

Ook heeft Sluysmans ervoor gekozen alle zeven personages – naast het eerder genoemde vijftal ook huisvriend Telegin (Emil Szarkowicz) en de inwonende moeder van Wanja (Anneke Blok) – de gehele voorstelling op het podium te laten. Zo kan de kijker ook die levens blijven volgen, ook als de personages niet aan het woord zijn. Dat doen de niet-spelenden door soms wel tien of vijftien minuten lang levende standbeelden te vormen door ongemakkelijk tegen een ladder te leunen, roerloos op de grond te liggen of voorovergebogen in een hoekje te zitten. Maar het meest symbolisch is misschien nog wel de grote deur achter in het decor, waardoor ze letterlijk hun miserabele leven zouden kunnen ontvluchten. Er is echter niemand die ook maar de klink vastpakt.

Scene uit *Oom Wanja*. BEN VAN DUIN